

VESTFOLD OG TELEMARKE STATSDADVOKATEMBETER

Sør-Øst politidistrikt
Postboks 2073
3103 TØNSBERG

DERES REF

VÅR REF
2017/00931-004
WLW001
821

DATO
29.06.2017

INSPEKSJON/TILSYN AV RETTS- OG PÅTALEENHETEN VESTFOLD, SØR-ØST POLITIDISTRIKT

Mandag 22. mai til onsdag 24. mai 2017 ble retts- og påtaleenheten i Vestfold inspisert av Vestfold og Telemark statsadvokatembeter. Fra Vestfold og Telemark statsadvokatembeter deltok embetsleder/førstestatsadvokat Anne M Katteland, samt statsadvokatene Alf Martin Evensen, Petter Sødal og Jeanette Knutsen.

Hovedformålet med inspeksjonen var å gjennomføre kontroll med den etterforsknings- og påtalemessige håndteringen av visse grupper straffesaker, se nedenfor. Videre hadde inspeksjonen som formål å kontrollere politidistriktets resultater i forhold til sentrale og lokale direktiver. Sør-Øst politidistrikt er under store endringer etter sammenslåingen av de tidligere politidistriktene Telemark, Vestfold, Søndre og Nordre Buskerud. Organiseringen har derfor ikke vært et hovedfokus ved denne inspeksjonen.

Hovedfokusområdet i inspeksjonen var den kriminalitetstypen som behandles av det som upresist omtales som allmenngruppene. Spesialteamene ved tidligere Vestfold politidistrikt vil bli gjenstand for en egen inspeksjon høsten 2017, som da vil omfatte hele Sør-Øst politidistrikt.

Politidistriktet hadde i forkant av inspeksjonen oversendt lokal straffesaksinstruks og lokale påtaledirektiver, samt nøkkeltall fra STRASAK og lokale statistikker. I brev av 24. mars 2017 hadde vi oversendt en bestilling på hvilke saker vi ønsket å gjennomgå i forbindelse med inspeksjonen.

Innledningsvis ble det avholdt et møte med ledelsen. Til stede på møtet var fungerende leder for Vestfold, Øystein Holt, interim påtaleleder Kjell Johan Abrahamsen, de lokale påtalelederne; Magnar Pedersen, Eskil Bredesen og Ole Bjørn Sakrisvold, samt Sigbjørn

Postadresse:
Postboks 313
3701 Skien

Kontoradresse:
Broene 1
3701 Skien

Telefon: +47 35 58 88 58
Telefaks: +47 35 58 88 50
E-post: post.vt@statsadvokatene.no

Fevang (fungerende leder for felles kriminalseksjon Vestfold), Knut Erik Ågrav (leder etterforskning Tønsberg), Håkon Thoresen (prosjektleder for politiarbeid på stedet), Jan Stapnes (leder for økoteamet Vestfold) og Karen Edvardsen (seksjonssjefen på straffesaksseksjonen). Deretter gjennomgikk vi de fremlagte sakene og hadde samtaler med de politijuristene som var til stede.

Siste dag av inspeksjonen ble avsluttet med et oppsummeringsmøte med påtalegruppen, tilstedeværende etterforskere, kontoransatte og representanter fra orden. Det foreløpige inntrykket fra inspeksjonen ble da formidlet. Deretter ble det avholdt en fagdag for politijuristene med utvalgte emner.

I det innledende møtet med ledelsen var følgende temaer gjenstand for orientering og redegjørelse:

Organiseringen av straffesaksbehandlingen

Vestfold er inndelt i fire påtaleseksjoner med fire jurister i Larvik, fem jurister i Sandefjord, fire jurister i Horten og syv jurister i Tønsberg, totalt 20. I tillegg er det 9 spesialjurister på FKE (felles kriminalenhet), hvorav to jurister er tilknyttet organisert kriminalitet, tre jurister er tilknyttet økonomi, to jurister er tilknyttet sedelighet og to jurister tilknyttet barnevoldsavsnittet.

Det totale antall jurister i Vestfold er således 29.

Straffesaksseksjonen i Vestfold har for tiden 12 medarbeidere, fordelt på 11 årsverk, med tillegg av 3 midlertidig stillinger. De ansatte er steds plassert i samsvar med de fire påtaleenhetene, med henholdsvis to ansatte i Larvik og Sandefjord, to og en halv i Horten, fire i Tønsberg og for tiden fire på det sentrale stevnekontoret.

Med unntak av stevnekontoret er få av oppgavene sentralisert, og hvert straffesaks kontor har totalansvar for oppgavene som ligger til kontoret.

Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale og landsdekkende prioriteringene.

Alle jurister får mail/kopi av prioriteringene og disse blir fulgt opp seksjonsvis ved møter. I tillegg er dette noe som tas opp og gjennomgås på seksjonsledermøter. Prioriteringene styrer hvilke saker som behandles og er således et levende verktøy hele året.

Kompetanseplan og opplæringsplaner for jurister og etterforskere.

Det er i dag ikke en egen kompetanseplan for jurister og heller ingen opplæringsplan. Vestfold hadde tidligere en opplæringsplan med faste punkter, men denne var lite hensiktsmessig i det det rekrutteres medarbeidere med svært ulik kompetanse. Vestfold har derfor valgt å sette en erfaren jurist sammen med leder for straffesakskontoret til å forestå og ha ansvar for opplæringen. Alle nyansatte jurister vil nå først plasseres i Tønsberg hvor ovennevnte tar opplæring basert på den enkeltes behov.

Vestfold har fire stasjoner og opplæring av etterforskere er ulik. Alle praktiserer hospitering som treningsarena både for studenter og for ordinært ansatte. I Tønsberg er det egen opplæringsansvarlig som har et særlig ansvar for dette, samt videreopplæring. Dette vil bli videreført i nytt distrikt, hvor det vil ansettes egen opplæringsansvarlig både for politi og jurister.

Rutiner for oppfølging, implementering og gjenfinning av direktiver fra den høyere påtalemyndighet.

Tidligere samlet man i permer, men erfaringsmessig ble disse ikke vedlikeholdt og for utdatert. I dag benyttes internett, mail, outlook, samt lovdata og rettsdata.

Innledningsvis får alle innføring i de mest sentrale direktivene fra en erfaren jurist og deretter er det seksjonsleder/jurister på den enkelte seksjon som står for opplæringen. Nye jurister gjennomgår obligatoriske kurs som holdes av statsadvokatene i Oslo og PHS.

Rutiner for oppfølging av riksadvokatens direktiver om at det skal utarbeides etterforskningsplaner i saker om voldtekt, seksuallovbrudd mot barn, vold i nære relasjoner og ved mistanke om drap.

Når det gjelder voldtekt og seksuallovbrudd mot barn fanges disse sakene av Felles Kriminalseksjon ved SO-avsnittet. Der blir det rutinemessig skrevet etterforskningsplan i alle saker, noe som følges opp av avsnittsleder.

Ved mistanke om drap vil Vestfolds instruks om organisering og gjennomføring av stor sak være gjeldende. Taktisk etterforskningsleder skal sørge for sakens notoritet gjennom bruk av prosjektmodulen i Indicia og føre oversikt over sakens arbeidsoppgaver. Arbeidsoppgaver som ikke blir utført skal påføres en skriftlig vurdering om hvorfor dette ikke er gjort. Indicia blir dermed brukt som et etterforskningslederverktøy til å styre saken, skrive beslutningslogg, planlegging av sakens fremdrift og arbeidsoppgaver, samt loggføring over utførte arbeidsoppgaver. Det vil normalt ikke bli skrevet egen etterforskningsplan i tillegg til dette, da behovet blir dekket gjennom loggføringen og planleggingen i Indicia-prosjektet.

Påtaleansvarlig i saken skal i følge samme instruks foreta fortløpende evaluering av etterforskningen og ivareta objektiviteten i etterforskningen. Normalt vil påtaleansvarlig i disse sakene ha tilgang til Indicia-prosjektet, enten med egen tilgang (mange påtalejurister i Vestfold har eget Indicia-kurs), eller via kommunikasjon med etterforskningsleder.

I saker vedrørende vold i nære relasjoner hvor det ikke er barn involvert, vil disse behandles etterforskningsmessig av etterforskere ved de lokale enhetene, samt av generalistjurister ved enheten. I Sandefjord er særskilt jurist utpekt. Sakene er prioritert. Ved etablering av en seksjon for hele Sør-Øst politidistrikt vil man vurdere om det vil være naturlig å ha egne fagansvarlige jurister i denne og andre egnede sakstyper.

Rutiner og resultater for saksbehandling av saker med særskilte frister

I Vestfold er det etablert et eget avsnitt for etterforskning av voldtektssaker (SO-avsnittet), organisert under Felles kriminalseksjon ved FKE. Mottaket av anmeldelsene skjer ved de aktuelle geografiske driftsenhetene. Sakene blir deretter umiddelbart overført til SO-avsnittet for videre etterforskning.

Operasjonsentralen og etterforskere ved driftsenhetene får regelmessig konsultativ bistand fra SO-avsnittet, også i forbindelse med mottaket av anmeldelsene og de innledende etterforskningskritt.

Det blir tatt ut restanselister for alle avsnittets saker ved hvert månedsskifte, med fokus på raskest mulig ferdigstilling av de eldste sakene.

Vedrørende U-18 fristsaker.

Disse sakene er nevnt spesifikt i lokal straffesaksinstruks, hvor det fremgår at etterforskningen skal være avsluttet innen 10 dager før politimesterens fastsatte måltall for U-18 saker. Disse sakene skal ha oransje dokumentlister.

Samtlige av de geografiske kriminalseksjonene i Vestfold har øremerket en etterforsker og en jurist på U-18 saker, bortsett fra Tønsberg som har to øremerkede etterforskere og en jurist. Samtlige kriminalseksjoner rapporterer at de har svært god kontroll på disse sakene, og at fristbrudd svært sjelden forekommer.

Når det gjelder oppfølging av U-18 sakene på Felles kriminalseksjon, er det av naturlige årsaker ikke avsatt egne etterforskere til dette, da disse sakene dreier seg om sedelighets- og barnevoldssaker. En del av disse sakene er av en slik art at fristbrudd er vanskelig å unngå.

Restansekontroller foretas imidlertid hver måned på Felles kriminalseksjon, hvor blant annet U-18 sakene blir viet særlig oppmerksomhet.

Vedrørende voldssakene

Hver etterforskningsavdeling vil i samråd med jurist/seksjonsleder/påtaleleder jevnlig gjennomgå PAL for strasak hvor pri-voldssakene gjennomgås. I Tønsberg er det et eget voldsavsnitt, men ved alle avsnitt er slike saker prioritert. Det er gitt klare føringer på at disse skal tas først og med god kvalitet. Det vil da kunne medføre at andre saker må vike.

Vedrørende fengslingssaker

I fengslingssaker skal juristene ha oversikt over de som sitter i varetekt og skal gjennom etterforskere prioritere disse. Vestfold har en egen BL-kurv hvor alle som sitter fengslet på de enkelte seksjonene ligger, slik at det skal være lettere for øvrige jurister og skaffe seg oversikt ved behov.

Rutiner for håndtering av saker med tilrettelagte avhør og prioritering av saker med mishandling i nære relasjoner uten tilrettelagte avhør.

SO-avsnittet trekker sedelighetssaker og barnevoldsavsnittet i Vestfold trekker alle saker hvor barn er fornærmet eller vitner under 18 år, og volden faller inn under begrepet "vold i nære relasjoner". Det blir tatt ut restanselister for alle avsnittenes saker ved hvert månedsskifte, med fokus på raskest mulig ferdigstilling av de eldste sakene.

I svært mange av disse sakene foretas det tilrettelagte avhør. Disse sakene prioriteres meget høyt ved at de rutinemessig blir etterforsket av et spesialavsnitt med høy kompetanse og god bemanning.

Sakene som omhandler vold eller seksuelle overgrep i nær relasjon vil derfor bli fanget opp raskt ved at denne type saker blir registrert på det aktuelle avsnitt. Dialog med koordinator, avhører, etterforsker og påtaleleder med tanke på tilrettelagt avhør blir gjort gjerne samme dag som saken blir registrert. Fristene er korte, så et nært samarbeid for å overholde disse er viktig.

Avhør av barn og særlig sårbare personer uten nær relasjon ligger plassert på de geografiske enhetene. Det er her viktig med god og rask dialog mellom partene for å koordinere et tilrettelagt avhør. Påtaleansvarlige på de geografiske enhetene er ansvarliggjort og informert

om at de må straks ta kontakt med koordinator i deres saker hvor det skal foretas tilrettelagt avhør. Dialogen følges opp jevnlig og har høy prioritet.

Øvrige saker vedrørende mishandling i nære relasjoner (straffeloven §§ 282, 283), hvor det normalt ikke foretas tilrettelagte avhør, trekkes av aktuell geografisk driftsenhet og etterforskes ved den lokale kriminalseksjonen. Disse sakene prioriteres individuelt etter alvorlighetsgrad og mulighet for oppklaring, i konkurranse med andre prioriterte voldssaker (90 dagers fristsaker).

Høyest prioritet her er særlig de saker som omhandler alvorlige skader mot barn, eller der barn og unge dør plutselig og uventet.

En redegjørelse for enhetens overholdelse av frister for begjæring og gjennomføring av tilrettelagte avhør.

Måloppnåelse for Vestfold for tilrettelagt avhør i 2017:

Januar :	78 %
Februar:	96 %
Mars :	80 %
April :	100 %

Vestfold hadde på inspeksjonstidspunktet gjennomført tilrettelagte avhør i 77 saker. Måloppnåelsen er meget god.

Organiseringen av, status for implementering og erfaringer med Politiarbeid på stedet, samt rutiner for oppfølging og evaluering av Politiarbeid på stedet.

Vestfold har meget god erfaring når det gjelder politiarbeid på stedet. Tønsberg politistasjon har vært pilot for prosjektet siden 2014 og hele Vestfold siden 2015. Vestfolds erfaring er at man nå får utnyttet politipatruljene meget godt når de er ute og kjører. Det arbeidet som gjøres av ordenstjenesten på stedet effektiviserer etterforskningen i Vestfold som sådan. Teknologien er godt på plass i Vestfold med ipad, tilgang til internett og opptaksutstyr. I dag brukes i det vesentligste iphone til opptak. Kvaliteten på avhørene er forbedret og tilbakemeldingsmøtet er en suksessfaktor i så måte. Dette møtet avholdes en gang per uke hvor man går gjennom et par saker.

Vestfold og Telemark statsadvokatembeter vil i løpet av høsten 2017 delta på et slikt møte.

Organiseringen og prioriteringen av arbeidet med menneskehandel og profesjonell menneskesmugling.

I Vestfold er det Felles Kriminalseksjon som har etterforskningsansvaret for saker som gjelder menneskehandel. Felles Kriminalseksjon v/avsnittet for bekjempelse av organisert kriminalitet får etterforskeransvaret dersom det registreres saker vedrørende organisert/profesjonell menneskesmugling.

Det er siden 01.01.16 registrert fem saker under kategorien menneskesmugling i Vestfold. Tre av disse sakene er etterforsket ved Grense- og utlendingsseksjonen, og to ved Larvik politistasjon. Det er tatt ut en tiltalebeslutning, tre saker er henlagt, og en sak er fortsatt under etterforskning. Det er siden 01.01.16 ikke registrert noen menneskehandelssaker i Vestfold. Grense- og utlendingsseksjonen har likevel et fokus på å avdekke menneskesmugling/menneskehandel, spesielt ved grenseovergangene, Torp flyplass og fergekaiene ved

Sandefjord og Larvik. Helt siden asylstrømmen startet sommeren 2015 har de hatt et ekstra fokus på dette, men det er likevel ikke avdekket noen saker.

Seksjonen har tatt i bruk tiltakskort på menneskesmugling, som skal tre i kraft dersom man kommer over en slik innreise. Seksjonen har også daglig kontroller på diverse arbeidssteder (eksempelvis bilpleie, restauranter, frisører, byggeplasser) hvor menneskehandel/menneskesmugling er i fokus, i tillegg til generell utlendingskontroll.

Organiseringen og prioriteringen av politiets arbeid med arbeidsmarkeds kriminalitet. Økonomisk kriminalitet av alvorlig karakter, særlig den som rammer fellesskapet, og alvorlig miljøkriminalitet som rammer det indre og det ytre miljø er prioritert av riksadvokaten, jf. RA nr. 1/2017. I forhold til arbeidsmarkeds kriminalitet understreker riksadvokaten viktigheten av en målrettet innsats mot slik kriminalitet.

Etableringen av et nytt A-krimcenter i Tønsberg er et tiltak i kampen mot denne kriminalitetsformen. I den forbindelse har Sør-Øst politidistriktet besluttet å utlyse 5 nye stillinger øremerket til å jobbe med denne kriminalitetsformen. To av stillingene vil bli plassert på A-krimcenteret. De tre øvrige blir plassert på de ulike lokasjonene til Øko- og miljøkrimseksjonen.

Vestfold har fram til nå hatt et velfungerende øko-team som også håndterer mange straffesaker som må defineres som A-krimaker. Teamet består av tre påtalejurister hvorav en er leder, syv etterforskere, en politirevisor og en bistandsrevisor. På grunn av en permisjon, en langtidssykemelding og avgivelse av ressurser til andre nødvendige formål er etterforskningskapasiteten betydelig redusert i inneværende år.

Enhetens arbeid med hatkriminalitet, herunder hvilken oppmerksomhet som rettes mot det å fange opp alle saker.

Vestfold har ikke hatt mange slike saker, men de har dedikert en jurist til særlig og følge opp disse sakene. I tråd med brev fra riksadvokaten av 23. november 2011 ble alle anmeldelser i 2012 innsendt dit. Dette ble videre fulgt opp ved at en jurist skulle orienteres om alle saker som gjaldt diskriminering (hat). I 2012 gjennomførte riksadvokaten seminar om hatkriminalitet og rasisme. Etter 2012 har den enkelte jurist fulgt opp sine saker, mens en utpekt jurist har hatt et særlig ansvar for å kunne veilede i spørsmål om disse sakene. Fra 2013 og til nå er det knapt registrert noen spørsmål eller saker som gjelder diskriminering/hat i Vestfold. Når det har kommet informasjon knyttet til fagfeltet, har dette blitt sendt ut til juristene.

Enhetens henleggelsespraksis, herunder opplæringsplan for nyansatte, og kodebruk.

Ved påtaleenheten i Tønsberg og delvis i Sandefjord, har man hatt en ordning hvor påtaleleder henlegger saker før oversendelse til øvrige jurister (et slags mini FSI). Dette for å få en mer enhetlig praksis, samt større fleksibilitet i perioder hvor det er færre jurister og/eller etterforskere. Henleggelse på kapasitet er det kun påtalelederne som har myndighet til å bruke. Opplæring av nye jurister gjøres av en erfaren påtalejurist i samarbeid med straffesakskontoret. Føringerne har vært at vi skal søke å føre riktige koder og straffesakskontoret bidrar med riktig føring ved tilbakemeldinger på feil kodebruk.

Ved de andre påtaleenhetene er det hver enkelt påtaleansvarlig som forestår henleggelsene.

Enhetens erfaringer med påstand om å idømme elektronisk kontroll (omvendt voldsalarm) ved kontaktforbud ved siden av eller istedenfor annen straff, jfr. straffeloven § 57 og § 58.

Vestfold har ikke hatt noen slike saker. Det vises imidlertid til at det har vært vurdert ved noen anledninger uten at det har vært praktisk gjennomførbart. I et av tilfellene hadde domfelte ikke fast adresse i Norge og et tilfelle ble ikke vurdert alvorlig nok.

Elektronisk kontroll (OVA) som tiltak har også blitt tatt opp på paroler og redegjort for blant SARA-vurderer, etterforskere og jurister. Det er gitt tilbakemelding fra en påtaleleder om at de er bevisst på tiltaket, men at de ikke har hatt saker som har vært ansett som egnet. I svært mange saker er tiltaket ansett som uegnet/upraktisk, for eksempel i forbindelse med at partene har felles barn og gjennomføring av samvær herunder tilstedeværelse på skoleavslutninger/idrettsarrangementer/korps mv.

Tilbakemelding fra SARA-vurderer er at tiltaket er kjent, men som tiltak innen risikovurderingsarbeid anses det som "for langt frem" med tanke på akutt situasjon og iverksettelse av tiltak. I fagmiljøet oppfattes også forarbeidet forut for rettssaken som meget krevende uten at man da vet at tiltaket vil bli lagt til som en del av dommen.

Vi viste til at Søndre Buskerud har hatt en slik sak og at man kan dra nytte av erfaringene derfra.

Enhetens erfaring og arbeid tilknyttet utvidelsen av virkeområdet for de strafferettslige særreaksjonene, jf. straffeloven § 62 (utilregnelige personer som begår lovbrudd av særlig samfunnsskadelig eller særlig plagsom art)

Vestfold har ikke hatt noen slike saker.

Enhetens rutiner for bruk av målrettet etterforskning med sikte på inndragning av utbytte.

Økoteamet i Vestfold har over flere år hatt fokus på inndragning i den forstand at det tenkes inndragning på et tidlig stadium av etterforskningen. Likevel har enheten et forbedringspotensial på området.

Til nå i 2017 er det avsagt 47 tingrettsdommer hvor Økoteamet har hatt ansvar for etterforskning og påtaleavgjørelsen. I 9 av disse dommene er det punkter om inndragning i domsslutningen og samlet inndratt beløp er kr. 2.951.305,-. Det presiseres at ikke alle dommene er rettskraftige.

Økoteamets fokus på inndragning består for eksempel i å ha kontakt med banker på et tidlig stadium av etterforskningen med tanke på om det finnes midler på bankkonti som kan beslaglegges. Det består videre i å tenke inndragning i forbindelse med ransaking, utarbeidelse av avhørdisposisjoner av mistenkte/siktede, og å tenke inndragning i forkant og ikke etterkant av endelig påtaleavgjørelse. Et sentralt spørsmål er hvilken gevinst/besparelse har eller kan en mistenkt/siktet ha hatt av sine lovbrudd, se eks. Rt-2015-1355.

Enhetens rutiner for håndtering av gjengangere.

Vestfold hadde tidligere et gjengangerprosjekt som tok for seg aktive vinningskriminelle. Vinningssakene har imidlertid falt dramatisk de senere år og man har nå søkt å fokusere lokalt på de mest aktive, uten hensyn til kriminalitetsområde. Vestfold har hatt ulike

tilnæringsmetoder (prosjekt i indicia, fem på topp osv.), men det er krevende å følge opp med tanke på kapasitet og øvrige prioriterte områder. Lokalt har Vestfold fokus på egne og søker å fengse de mest aktive for å sette disse ut av spill. Etterretning og informasjon formidles ut til patruljene, men dette skjer mer sporadisk og mindre systematisk enn tidligere.

Enhetens erfaringer med bruk av alternative reaksjonsformer i forhold til barne- og ungdomskriminalitet (samfunnsstraff, ungdomsstraff, ungdomsoppfølging)

Vestfold har hatt flere saker med ungdomsstraff/ungdomsoppfølging, både ilagt som vilkår for betinget fengsel og påtaleunntelser. De erfaringer man har hatt så langt er at en slik straff virker positivt på ungdommene og bidrar til å endre til det bedre. Flere av ungdomsstraffene/oppfølgingene har vært vellykket, selv hvor utgangspunktet og gjennomføringen har vært krevende. Noen har brudd, men de aller fleste har gjennomført med god virkning. Vestfold har per i dag flere ungdomsstraffer/oppfølginger som er under gjennomføring og som man avventer resultatet av. Erfaringene er nok bedre hvor ungdommen har måttet møte i retten og få en betinget dom med vilkår om ungdomsstraff/ungdomsoppfølging enn om påtaleansvarlig har gitt en påtaleunntelse med samme vilkår. Konfliktrådet er svært fornøyd med sakene som er behandlet der som del av ungdomsstraff/oppfølging.

Ungdomsstraff/oppfølging er gitt i flere type saker, både vold, seksuelle overgrep, spredning av bilder/videoer på nettet, vold mot tjenestemann, påvirket kjøring. Vestfold har også erfaring med at straffegjennomføringsformen er godt egnet til å bringe andre ansvarlige etater på banen, og informasjonsdeling og drøftinger i KOG framstår som en god arena å peke ut veien videre for ungdommene.

Samlet sett har Vestfold gode erfaringer med bruk av ungdomsstraff/oppfølging i ungdomssakene.

GJENNOMGANG AV FREMLAGTE SAKER

1) Saker under etterforskning som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 272, 273 og 274 første ledd.

Formålet med gjennomgangen av disse sakene var å se om fremdriften var tilfredsstillende, både i og etter initialfasen. Vi gjennomgikk 10 saker.

Vårt inntrykk er at straksetterforskningen gjennomgående er meget god. Det gjøres relativt mye med en gang; mistenkte og fornærmede avhøres, vitner på stedet avhøres, det tas bilder og innhentes fritak med hensyn til taushetsplikten. Saken blir deretter naturlig liggende noe tid hos etterforsker i påvente av legeerklæring. En av sakene var dårlig etterforsket og det stoppet litt opp i tre av sakene. Ingen av saken er imidlertid gamle og distriktet synes å ha god kontroll på disse sakene.

Det vises til at distriktet har påtaleavgjort 58 slike saker i 2016 med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 67 dager. I 2015 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 76. Per 1. april 2017 er gjennomsnittlig saksbehandlingstid 105 dager. Distriktet har forklart dette med at de har overtatt restanser fra Telemark og at disse kommer på Vestfold sin statistikk. Vårt inntrykk er at det er god kontroll på disse sakene og vi legger til grunn at Vestfold også i 2017 vil ligge godt innenfor fristen på 90 dager.

2) Saker under etterforskning der det er tatt tilrettelagte avhør.

Formålet med gjennomgangen av disse sakene var at vi skulle se på kvaliteten på etterforskningsplanene og føring av saksbehandlingsloggen. Videre skulle vi se på hvorvidt fristen for når avhør skal gjennomføres ble overholdt, og eventuelt årsaken dersom fristen ikke ble overholdt, samt oppfølging av saken etter initialfasen.

Vi så på 28 saker, hvorav 18 saker fra Barnevoldsavsnittet, 10 fra SO-avsnittet og 2 fra stasjon.

Fristen er overholdt i 78 % av sakene i januar 2017, 96 % av sakene i februar 2017, 80 % i sakene i mars 2017 og 100 % i sakene i april 2017. Dette er meget gode resultater og Vestfold har hatt 77 tilrettelagte avhør hittil i år.

Vårt inntrykk er at det gjøres mye i initialfasen, men at sakene deretter blir liggende noe. Det forelå ikke etterforskningsplan eller saksbehandlingslogg i de to sakene fra stasjon. I sakene behandlet av SO er det ført etterforskningsplan i tilnærmet alle saker, men det er ikke ført saksbehandlingslogg. I sakene fra Barnevoldsavsnittet er det i all hovedsak både ført etterforskningsplan og saksbehandlingslogg.

Det er viktig at det føres saksbehandlingslogger i forbindelse med tilrettelagte avhør. Det vises til at dette er pålagt i forskrift. Særlig er dette viktig i forhold til fristene for forkynnelse, jf. straffeprosessloven § 239 b tredje og fjerde ledd. Det er viktig å ha notoritet i sakene på at forkynning er utført i henhold til disse fristene.

I det alt vesentligste var etterforskningsplanene i sakene fra SO gode. Vi så imidlertid i noen av sakene at det kunne synes som om planen og hypotesen var ført i ettertid. Videre var det ikke alltid satt frist for gjøremål eller ferdigstilling.

I sakene fra Barnevoldsavsnittet var planene også gode. Vi så enkelte tilfeller hvor planen ikke var ført fortløpende. Et par saker stopper litt opp uten at vi kan se hvorfor. Årsaken til at saken stopper opp kan med fordel fremgå av etterforskningsplanen. Det er opplyst at en av grunnene til at sakene stopper opp er at man ikke har tid til å følge opp sakene slik man ønsker etter at TA er tatt. Det vises her til at Vestfold hittil i år har hatt 77 tilrettelagte avhør. Vi har derfor stor forståelse for at man ikke har kapasitet til å følge sakene opp i tilstrekkelig grad etter initialfasen. Dette bør imidlertid synliggjøres, slik at Sør-Øst politidistrikt kan vurdere om det må settes inn ytterligere ressurser.

Vi vil se nærmere på disse sakene og oppfølgingen av disse etter initialfasen, jf. riksadvokatens brev av april 2017.

3) Kontroll av kvaliteten på "Politiarbeid på stedet".

Vi hadde her bedt om å få fremlagt påtaleavgjorte saker i perioden 1. januar – 1. april 2017 som gjaldt straffeloven § 181 (ordensforstyrrelser) og straffeloven § 231 (Narkotikalovbrudd).

Formålet med gjennomgangen av disse sakene var at vi ønsket å kontrollere kvaliteten på avhørene tatt på stedet, herunder om de som ble avhørt ble gjort kjent med rettighetene sine.

Som det fremgår ovenfor har Vestfold vært pilot i prosjektet politiarbeid på stedet. Tønsberg siden 2014 og hele Vestfold fra 2015. Dette bærer også avhørene preg av og sammenlignet

med andre geografiske enheter i distriktet synes polititjenestemennene som har tatt avhør på stedet rutinerte og trygge. Vi var meget imponert over at rettighetene i et par avhør med letthet ble gjort kjent på engelsk.

I sakene som gjaldt ordenskriminalitet var det kun 2 avhør på stedet. I disse sakene var rettighetene gjort kjent på korrekt måte og referatet av avhøret var bra. At det er få avhør på lyd i disse sakene er forståelig, idet fornærmede og mistenkte i disse sakene ofte er ruset og blir tatt med til hhv legevakt og arrest. Vi oppfordret imidlertid under oppsummeringsmøtet ordenspatroljene til å søke å ta avhør av vitner, slik som bartenderen, dørvakten osv. Vi så også etter elementer av hatkriminalitet i disse sakene, uten at vi fant dette.

Vi gjennomgikk 21 saker som gjaldt narkotikaovertrедelse hvor det var tatt avhør på stedet på lyd. I tre saker var det ikke tatt avhør på stedet på lyd, hvor dette med fordel kunne vært gjort. I samtlige saker var formaningen korrekt og referatet av avhøret var bra. Dette fremstår som meget ressursbesparende. Det vises til at de fleste sakene vi så på var ferdig etterforsket og klar til påtaleavgjørelse etter politiarbeid på stedet.

4) Saker hvor det er gitt prosessøkonomisk påtaleunntak i medhold av straffeprosessloven § 70.

Bakgrunnen for å kontrollere disse sakene er at man ønsket å kontrollere at lovendringen fra 2010, som ga siktede rett til å få prøvd skyldspørsmålet, er fulgt opp. Det var også et formål med gjennomgangen å kontrollere at disse avgjørelsene er i tråd med riksadvokatens rundskriv nr. 6/1989.

Under inspeksjonen gjennomgikk vi 45 saker i denne kategorien. I mange av sakene var avgjørelsene i samsvar med retningslinjene i riksadvokatens rundskriv. Vi så imidlertid flere klare tilfeller hvor koden bevisst er brukt feil. Dette ble tatt opp på oppsummeringsmøtet. Det ble vist til at det i noen av sakene burde vært gitt vanlig påtaleunntak. Videre at denne koden ikke kan brukes i de tilfellene hvor mistenkte er vanskelig å få tak i, men man mener han er skyldig. Koden synes også brukt som en ren kapasitetshenleggelse ved enkelte tilfeller. Bruk av riktig kode ved henleggelse må innskjerpes.

Siktede var underrettet ved standard brev om at han, dersom han mener han ikke er skyldig, kunne kreve at påtalemyndigheten bringer saken inn for retten, om ikke siktelsen frafalles og fristen for å fremsette slik begjæring. I noen få saker var malen for påtaleunntak i BL benyttet og det var skrevet siktelse. Det er ikke lenger krav om at det skrives siktelse i disse sakene, jf. riksadvokatens brev av 7. april 2017.

5) Alle saker som er henlagt i desember 2016, med unntak av 014 sakene (manglende opplysninger om gjerningsperson).

Formålet med gjennomgangen var å danne seg et bilde av henleggelsespraksis og bruk av henleggelseskode. Vi gjennomgikk 50 saker. Det tar tid å vurdere saker som er henlagt etter bevisets stilling, og vi har derfor ikke kunnet gå i dybden på samtlige av de fremlagte sakene som er henlagt på denne koden. Det er ingen vesentlige bemerkninger til valget av henleggelsesgrunnlag og distriktet synes å ha en korrekt bruk av henleggelseskodene.

Vi så ingen saker som var henlagt grunnet manglende påtalebegjæring, og det bemerkes at henleggelse med hjemmel i straffeprosessloven § 62 annet ledd ikke var benyttet i de sakene vi så på. Vi fant, med et unntak, heller ikke gjennomgående eksempler på feil anvendelse av

kode 022 (ikke rimelig grunn til å etterforske), som man erfaringsmessig har sett ved enkelte andre politidistrikt tidligere. Vi så to tilfeller hvor en anmeldelse fra offentlig etat (hhv toll og vegvesenet) ble henlagt på bevisets stilling uten at det var foretatt noen form for etterforskning. Disse henleggelsene bar preg av kapasitetshenleggelse. Vi minner også om at kapasitetshenleggelsene skal foretas av påtaleleder og ikke den enkelte jurist.

Ved henleggelse av spesielle saker, som for eksempel voldtekt, ble det benyttet eget brev til partene og ikke standard underretningen fra STRASAK. Dette er positivt da man ved å gi en kort begrunnelse for det negative påtalevedtaket lettere kan skape forståelse for påtalevedtaket.

6) Saker som er henlagt med kode 065 (tvil om strafferettslig tilregnelighet).

Her ønsket vi særlig å undersøke om grunnlaget for bruken av 065 var i overensstemmelse med de krav som bør stilles. Ved bruk av 065 må det være klare holdepunkter for utilregnelighet. Hvis ikke må saken henlegges etter bevists stilling (kode 058) eller andre passende henleggelsesgrunnlag. Siktete må som hovedregel være judisielt observert. Unntaksvis – og i klare tilfeller der siktede er på institusjon – kan det være tilstrekkelig med en prejudisiell erklæring fra politilegen eller tilsvarende erklæring fra den institusjonen som siktede er plassert. I disse sakene vil det også kunne foreligge rusproblematikk og dermed muligheter for rusutløste psykoser. Hvis det er selvforskyldt rus vil psykosen ikke være straffriende. I slike tilfeller må det foreligge judisiell observasjon. Judisielle erklæringer er ferskvare. Hvis erklæringen er mer enn et år gammel må det vurderes om det er behov for en ny erklæring, eventuell en tilleggserklæring fra de samme sakkyndige.

Vi gjennomgikk 32 saker. I 17 av saken var det dokumentasjon på at siktede med stor grad av sannsynlighet var utilregnelig. I resten av sakene forelå ikke tilstrekkelig informasjon om siktetes helsetilstand. Det var på bakgrunn av saksdokumentene ikke grunn til å hevde at det var feil at sakene ble henlagt, men de burde i stedet vært henlagt etter bevisets stilling. I flere av sakene så vi av straffutskriften at siktede var straffet for forhold begått både før og etter at andre saker var henlagt med kode 065. Dette er uheldig.

Ingen av sakene var i seg selv av en karakter som skulle kvalifisere til anvendelse av særreaksjon etter de gamle bestemmelsene. Vi fant imidlertid et par kandidater som kunne kvalifisere til særreaksjon etter de nye bestemmelsene som gjelder de "plagsomme" utilregnelige som utfører handlinger av mindre alvorlighetsgrad. På oppsummeringsmøtet gjennomgikk vi vilkårene for å benytte de nye reglene og distriktet vil ha fokus på disse gjerningspersonene og forberede sakene i tråd med de nye reglene der det synes egnet.

Ved neste inspeksjon vil vi komme tilbake til disse sakene, samt foreta en ny kontroll for å se om grunnlaget for bruken av 065 er i overensstemmelse med de direktiver som er gitt ovenfor.

7) Alle dommer avsagt i 2016 som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 321 og 322 (Tyveri og grovt tyveri.)

Under inspeksjon ved Sør-Øst politidistrikt i Tønsberg politistasjon, ble det gjennomgått 23 dommer fra alle domstolene i Vestfold fra 2016, som gjaldt tyverier, simple og grove, i forhold til straffeloven av 1902 §§ 257-258, og straffeloven av 2005 §§ 321-322.

Vi ønsket å vurdere påtalemyndigheten i politiets subsumsjoner, særlig under hensyntagen til endringene i 2005- loven, og at straffepåstandene og dommene, ikke syntes påvirket av endrede strafferammer for tyveriene.

Etter gjennomgangen av dommene gjorde en seg følgende oppsummering:

- Påtalemyndigheten i politiets subsumsjoner var uten unntak riktige, både for 1902 og 2005 loven.
- Påtalemyndigheten i politiets straffepåstander for retten var i tråd med utmålingspraksis for tyverier slik denne er utmeislet etter 1902-loven.

STATISTIKKANALYSE

Politiet har etter hvert fått gode rutiner – og verktøy – for kontroll og oppfølging av saksbehandlingstid, oppklaringsprosent, restanseutvikling osv. Behovet for oppfølging her er derfor mindre og vi hadde derfor hovedfokus på kvalitetskontroll av straffesaksbehandlingen, jf. ovenfor.

Forut for inspeksjonen mottok vi et ferdig utfylt skjema med lokal statistikk som forespurt i brev av 24. mars 2017. Skjemaet følger denne rapporten som eget vedlegg. Tallene som er presentert er pr. 1. april 2017 og sammenligningsgrunnlaget er de to foregående årene.

Kriminalitetsutviklingen

Antall anmeldte vinningsforbrytelser går ned, samtidig som økonomisakene har en sterk økning. Sistnevnte skyldes trolig at bedragerisakene nå er registrert under kategorien økonomisaker. Nedgangen i vinningsforbrytelser er i samsvar med tendensen i resten av landet. Økningen i saker som gjelder seksuallovbrudd er i samsvar med økningen generelt i landet og skyldes i det vesentligste store nettovergrepssaker.

Restanser

Ved begynnelsen av året 2016 hadde distriktet 1444 saker eldre enn 3 måneder, hvorav 222 saker var eldre enn 12 måneder. Ved årsskifte var restansene ytterligere nedarbeidet og i begynnelsen av april 2017 var antall saker eldre enn 3 måneder 914, hvorav 146 saker var eldre enn 12 måneder. Dette er meget gode resultater og i tillegg har Vestfold behandlet en rekke saker for gamle Telemark politidistrikt som over flere år slitt med store restanser.

OPPSUMMERING:

Det bemerkes innledningsvis at inspeksjonen, slik den er gjennomført i år, representerer noe nytt fra vår side. Bestillingsbrevet av 24. mars 2017 var omfattende i forhold til tidligere inspeksjoner ved distriktet.

Ledelsen har satt i verk og lagt ned betydelig arbeid med å forberede inspeksjonen. Jeg finner grunn til å bemerke at arbeidet har vært svært tilfredsstillende, og gjorde at vi har kunnet gjennomføre inspeksjonen på en effektiv måte. Vi ble tatt meget godt i mot av ledelsen og fikk en god og informativ presentasjon av distriktet.

Det generelle inntrykket er at straffesaksbehandlingen i Vestfold er veldrevet. Vestfold har gode tall og synes å ha systemer som fungerer og gir kontroll. Særlig har vi lyst å nevne

opprettelsen av barnevoldsavsnittet. Dette synes å ha god effekt på behandlingen av familievoldssakene. Vi gleder oss til å se nærmere på dette avsnittet til høsten.

Vestfold består av 4 tidligere politidistrikt (Horten, Tønsberg, Sandefjord og Larvik). Etter sammenslåingen har påtaleenheten i Vestfold nå felles orgkrimenhet, barnevoldsavsnitt, SO-avsnitt og Økoteam. Imidlertid synes det på generalistsiden å være opprettholdt den gamle stasjonsinndelingen. Vi fikk et bestemt inntrykk av at arbeidsbelastningen for generalistene var noe skjev. Ved etablering av Sør-Øst politidistrikt vil Vestfold vurdere å samle alle generalistene på et sted. Etter vår oppfatning vil dette være hensiktsmessig og man vil få en mindre sårbar påtaleenhet hvor arbeidsbelastningen blir likere. Vi har forståelse for den bekymring enkelte av juristene har for å miste stasjonstilhørigheten og funksjonene som "fremskutt og integreert påtale", men tror likevel at en større påtalegruppe vil gi bedre resultater.

Som nevnt ovenfor, er det foretatt en meget god jobb hva gjelder nedarbeidelse av restanser, også i forhold til den hjelp som er gitt Telemark. Det er viktig å opprettholde fokus på et samlet ansvar for Sør-Øst politidistrikt.

Som ny embetsleder og ukjent med Vestfold politidistrikt har det vært lærerikt og hyggelig å bli kjent med distriktet. Vi ønsker lykke til med omstillingsprosessen og arbeidet i Sør-Øst politidistrikt, og ser frem til neste inspeksjon i 2018.

Med vennlig hilsen
Vestfold og Telemark statsadvokatembeter

Anne M Katteland
Embetsleder

VESTFOLD OG TELEMARKE STATSDVOKATEMBETER

SKJEMA FOR INNHEITING AV OPPLYSNINGER FORUT FOR INSPEKSJON

INSPEKSJON VED SØR-ØST POLITIDISTRIKT AV RETTS OG PÅTALEENHETEN
VESTFOLD – 2017

1. Lokal statistikk

	2015	2016	pr. 1. april 2017
Behandlingen av "egne" saker:			
Antall hovedforhandlinger	588	587	222
Rettsdager i "egne" saker:			
- Hovedforhandlinger			267
- Fengslingsmøter			58
- Dommeravhør/tilrettelagte avhør		259	77
- Andre rettsmøter ¹			20
- Totalt antall rettsdager ²			306
Fengslinger (inkl. kontorforretninger)³			
- Førstegangsfengslinger	208	185	35
- Forlengelser			
Tilståelsesdommer:			
Antall	495	517	144
Oppnevningssaker:			
- Antall oppnevningssaker			36
- Antall rettsdager			53

¹ Andre rettsmøter inkluderer tilståelsessaker, bevisopptak, rettslige avhør, domsavsigelser og andre rettsmøter hvor påtalemyndigheten møter

² Oppgis i hele dager, uavhengig av varigheten på rettsmøtet

³ Hvor flere fengsles i samme sak, telles én sak for hver siktet

2. Kriminalitetsutviklingen

2.1 Anmeldte lovbrudd totalt og pr kriminalitetstype

(tallene hentes fra JUS 066)

Kriminalitetstype	2015	2016	pr. 1. april 2017
Økonomi	467	976	223
Vinning	5260	4699	809
Vold	1405	1524	271
Seksuallovbrudd	192	227	38
Narkotika	2837	2639	450
Annet	2074	1696	351
LOVBRUDD TOTALT	16322	15879	3001

(Fra tiden før 1. oktober 2015 legges tall for forbrytelser og forseelser sammen)

Tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

3. Oppklaringsprosent

3.1 Oppklaringsprosent for lovbrudd totalt og pr kriminalitetstype

(tallene hentes fra JUS 316)

Kriminalitetstype	2015	2016	Antall saker * 2016	Pr 1.4 2017	Antall saker* Pr 1.4. 2017
Økonomi	70,1 %	36,1 %	331	30,7 %	55
Vinning	25,5 %	24,2 %	1201	32,6 %	282
Vold	55,8 %	51,4 %	770	54,9 %	179
Seksuallovbrudd	67,6 %	66,7 %	132	52,2 %	24
Narkotika	91,1 %	88,8 %	2680	87,6 %	447
Lovbrudd totalt	58,2 %	55,8 %	8951	56,8 %	1682

(Fra tiden før 1. oktober 2015 legges tall for forbrytelser og forseelser sammen)

*Antall oppklarte

Tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

3.2 Oppklaringsprosent for saker med påtalefrist

(tallene hentes fra JUS 603 og 611)

Statistikkgruppe	2015	2016	Antall saker * 2016	Pr 1. april 2017	Antall saker* Pr 1.4.2017
Voldssaker med frist	53,2 %	45,7 %	58	59,6 %	31
Fristsaker unge lovbytere	90,5 %	81,3 %	399	83,4 %	121

* Antall oppklarte

2015 tall hentet fra "Månedrappporter Strasak"

2016 og 2017 tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

4. Saksbehandlingstid

4.1 Saksbehandlingstid for oppklarte lovbrudd totalt og pr kriminalitetstype

(tallene hentes fra JUS 316)

Kriminalitetstype	2015	2016	Antall saker* 2016	Pr 1. april 2017	Antall saker* Pr 1.4 2017
Økonomi	121	136	331	90	55
Vinning	93	97	1201	102	282
Vold	99	94	770	96	179
Seksuallovbrudd	155	119	132	142	24
Narkotika	66	84	2680	88	447
Lovbrudd totalt	74	85	8951	86	1682

(Fra tiden før 1. oktober 2015 legges tall for forbrytelser og forseelser sammen)

* Antall oppklarte

Tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

4.2 Saksbehandlingstid for saker med påtalefrist

(tallene hentes fra JUS 603 og 611)

(for saker med unge lovbytere teller både forbrytelser og forseelser)

	2015	2016	Antall saker * 2016	Pr 1. april 2017	Antall saker* Pr 1.4.2017
Voldssaker med frist	76	67	58	105	31
Saker med unge lovovertridere	29	29	399	25	121

* Antall oppklarte

2015 tall hentet fra "Månedrappporter Strasak"

2016 og 2017 tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

5. Inndragning

5.1 Antall rettskraftige inndragningskrav siste år (tallen hentes fra JUS 623)

	2015	2016	Pr. 1.4.2017
Strl (2005) § 67* – utbytte	69	36	6
Strl (2005) § 69* – gjenstand	345	110	26
Strl § (2005) § 68* – utvidet	7	1	
Totalt	421	147	32
Beløp	7 596 999	11 989 627	177 176

***Fra tiden før 1. oktober 2015 straffeloven (1902) hhv §§ 34, 35 og 34 a**

2015 tall hentet fra "Månedrapporter Strasad"

2016 og 2017 tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

6. Saker under behandling

(tallene hentes fra jus 087)

6.1 Aldersprofil for ikke påtaleavgjorte saker

Ikke påtaleavgjorte saker	Pr 1.1.15	Pr 1.1.16	Pr 3.1.17	Pr. 1.4.2017
Saker under behandling totalt	3129	3422	2381	2155
Saker under behandling 0-3 måneder	1788	1979	1293	1241
Restanser 3-6 måneder	668	674	515	428
Restanser 6-12 måneder	511	547	419	340
Restanser eldre enn 12 måneder	162	222	154	146

2015 og 2016 tall hentet fra "Månedrapporter Strasad"

2017 tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

6.2 Aldersprofil for påtaleavgjorte ikke rettskraftige saker

Påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker	Pr 1.1.15	Pr 1.1.16	Pr 1.1.17	Pr. 1.4.2017
Saker under behandling totalt	4190	3214		Se vedlegg!
Saker under behandling 0-3 måneder	819	604		
Restanser 3-6 måneder	851	580		
Restanser 6-12 måneder	1218	861		
Restanser eldre enn 12 måneder	1302	1169		

2015 og 2016 tall hentet fra "Månedrapporter Strasad"

2017 tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>

7. Produksjon

(tallene hentes fra JUS 323)

7.1 Produksjon av 040 koder

Antall saker	2015	2016	pr. 1.4.2017
Forelegg (040)	3729	3633	632
Tilståelsessaker (041)	1607	1568	281
Tiltaler (042)	2314	2651	560
Påtaleunntatelser (043)	202	241	102
Konfliktråd (044)	149	126	46
Sum	8001	8219	1621

2015 tall hentet fra "Månedrappporter Strasak" –JUS 323

2016 og 2017 tall hentet fra <http://psv-prod-001/palstrasak>